

ИНФОРМАТИКА ФАНИНИ О'QITISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

Qurbonova Naima Mustofokulovna

*Qashqadaryo viloyati Qarshi shahar 26-umumiy o'rta ta'lim maktabi
Informatika fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada informatika fanini o'qitishda ishlatiladigan zamonaviy interfaol metodlar va ularning ahamiyati, dars jarayoniga va ta'lim sifatiga ta'siri hamda o'quvchilarni dars jarayoniga qiziqtirishdagi ahamiyati haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: informatika, kompyuter texnikasi, axborot texnologiyalari, interfaol metodlar, ta'lim jarayoni, axborot, ma'lumotlar, fayllar.

Informatika kompyuter texnikasini qo'llashga asoslanib inson faoliyatining turli sohalarida axborotlarni izlash, to'plash, saqlash, qayta ishlash va undan foydalanish masalalari bilan shug'ullanuvchi fandır. Mamlakatimizda Birinchi Prezidentimiz tomonidan axborot-kommunikasiya texnologiyalarini hayotimizning barcha jabhalari, jumladan, ta'lim jarayoniga keng tatbiq etishga katta e'tibor qaratilgan edi. Bu 2012 yil 21 martda qabul qilingan "Zamonaviy axborot-kommunikasiya texnologiyalarini yanada kengroq joriy qilish va rivojlantirish chora-tadbirlari"ga oid qaror va "Axborotlashtirish to'g'risida"gi qonunda, belgilangan asosiy vazifalardan biridir. Zero, zamonaviy axborot texnologiyalarini samarali qo'llash o'quvchilarga bilim berish sifatini oshirish, uning mazmun-mohiyatini takomillashtirish, ta'limni zamonaviy talablar darajasida tashkil etish, ta'lim muassasalarida ta'lim samaradorligini oshirish maqsadida ta'lim-tarbiya jarayoniga yangi pedagogik, axborot texnologiyalarini joriy etish, ularda interfaol usul va vositalardan foydalanish ko'zda tutilgan. Shu sababli, bugungi kunda ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan "Informatika" fani o'qituvchilari oldida quyidagi muhim vazifalar turadi:

- o'quvchilarning mustaqil bilim olish, o'rganish qobiliyatlarini shakllantirish va rivojlantirishda fanning o'rni va ahamiyatini oshirish;
- mashg'ulotlarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish va o'tkazish;
- o'quvchilarning faolligini oshirish, o'zlashtirish darajalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan metod va shakllarni qo'llash;
- ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish.

Yuqorida sanab o'tilgan vazifalardan ko'rinib turibdiki, ta'lim muassasalari o'quvchilarini mustaqil bilim olishiga yo'naltirilgan texnologiyalardan foydalanishga o'rgatish va doimiy ravishda faolligini oshirib borish lozim. O'quv jarayonida kompyuter texnologiyalari va axborot-kommunikasiya vositalaridan foydalangan holda ta'lim jarayonini tashkil qilish ta'lim samaradorligi ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bugungi kun talabi ta'limni sifat o'zgarishlariga olib keluvchi yangicha yondashuvlarni izlashga undamoqda va uni o'rganishdagi yondashuvlar (metodlar) ham o'zgarimoqda.

Ta`limda yangi bilimlarni amalda qo`llash natijasi innovatsiyalarga asoslangan yangi ta`lim yaratilishiga olib kelmoqda Respublikamizda ta`lim tizimini har tamonlama rivojlantirish kadrlar tayyorlash tizimini tubdan yangilash va isloh qilish davlat ahamiyatidagi eng ustivor vazifalar qatoriga kiradi. O`quvchi o`zlashtirgan bilimni amaliyotda qo`llay bilishi uchun uni o`z vaqtida mustahkamlashi, boshqa tushunchalarni o`rganishda qo`llash bilishi va olingan bilimlarni tizimlashtirish ta`lim samaradorligini ta`minlashga olib keladi.

O`quvchining bilish faoliyati deganda:

- o`rganilayotgan mavzuga doir barcha axborotlarni to`plash;
- to`plangan axborotlarni qayta ishlash;
- o`rganilgan axborotlarni (ma`lumotlarni) qo`llash kabi uchta bosqichdan iborat faoliyat tushuniladi.

Informatika o`quv predmetining asosiy vazifasi o`quvchilarni zamonaviy informatikaning ba`zi bir umumiy g`oyalari bilan tanishtirish, informatikaning amaliyotdagi tadbir`ini va kompyuterlarning zamonaviy hayotdagi rolini ochib berishdan iborat. Shunday ekan, "Informatika" fanini o`qitish samaradorligini oshirish o`quv mashg`ulotlarini tashkil etish hamda o`tkazishda pedagogik va axborot texnologiyalaridan keng foydalanish, o`qitish mazmuniga mos dasturiy ta`minotini ishlab chiqish, ularni o`quv jarayoniga joriy etish asosiy vazifalardan hisoblanadi. Ushbu vazifalarni dolzarbligini e`tiborga olgan holda "Informatika" fanini o`qitishda o`yinli texnologiyalardan foydalanish holatini o`rganish, tahlil etish, ulardan samarali foydalanish metodikasini, mos uslubiy tavsiyalarni ishlab chiqish zarur.

Interfaol metodlar informatika fanini o`qitishda o`quvchilarni qiziqtirish, ularning tushunchalarini oshirish va faol o`rganishni rag`batlantirish orqali hal qiluvchi rol o`ynaydi. Quyida informatika fanini o`qitishda keng qo`llaniladigan samarali interfaol usullar keltirilgan:

1. Amaliy kodlash mashqlari: O`quvchilarga amaliy kodlash mashqlarini taqdim etish orqali o`qituvchilar nazariy tushunchalarni amaliy senariylarda qo`llashda yordam berishi mumkin. Kodlash muammolari, loyihalar va dasturlash topshiriqlari o`quvchilarga muammoni hal qilish ko`nikmalarini rivojlantirish va dasturlash tillarida malaka oshirish imkonini beradi.

2. Interaktiv onlayn platformalar: Kodlash muhitlari, simulyatsiyalar va virtual laboratoriyalar kabi interaktiv onlayn platformalar va vositalardan foydalanish o`quvchilarga kod bilan tajriba o`tkazish, murakkab tushunchalarni tasavvur qilish va o`z ishlari bo`yicha darhol fikr-mulohazalarni olish imkonini beradi. Ushbu platformalar o`quvchilarning faolligini oshiradi va mustaqil ravishda o`rganishni osonlashtiradi.

3. Gamifikatsiya: Informatika kurslariga ball tizimlari, peshqadamlar jadvali va nishonlar kabi gamifikatsiyalangan elementlarni kiritish o`quvchilar uchun o`rganishni yanada qiziqarli va rag`batlantiradi. Gamifikatsiya usullari ishtirok etish, raqobat va yutuqlarni rag`batlantiradi, bu esa o`quvchilarning qiziqishi va ushlab turishini kuchaytiradi.

4. Hamkorlikdagi loyihalar: O`quvchilarning jamoa bo`lib ishlashini talab qiladigan hamkorlik loyihalarini belgilash hamkorlik, muloqot va muammolarni hal qilish ko`nikmalarini rivojlantiradi. Guruh loyihalarida ishtirok etish orqali o`quvchilar

bir-biridan o'rganishlari, turli nuqtai nazarlarni baham ko'rishlari va texnologiya sanoatida muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan jamoada ishlash qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin.

5. Interfaol ma'ruzalar va munozaralar: Savol-javob, bahs-munozaralar va o'rtoqlar o'rtasida o'qitish kabi interfaol ma'ruza va munozaralarni rag'batlantirish o'quvchilarda faol ishtirok etish va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi. Interfaol mashg'ulotlar o'quvchilarga savollar berish, shubhalarni aniqlash va murakkab informatika mavzularini chuqur tushunish imkonini beradi.

6. Virtual haqiqat va simulyatsiyalar: Kompyuter fanlari bo'yicha ta'limda virtual haqiqat (VR) texnologiyasi va simulyatsiyalaridan foydalanish o'quvchilarga simulyatsiya qilingan muhitda murakkab algoritmlar, tarmoqlar va tizimlarni o'rganish imkonini beruvchi chuqur o'rganish tajribasini taklif qilishi mumkin. VR simulyatsiyalari vizualizatsiya va mavhum tushunchalarni tushunishni kuchaytiradi.

7. Onlayn kodlash muammolari va xakatonlar: Onlayn kodlash muammolari va xakatonlarni tashkil qilish o'quvchilarga o'z mahoratini sinab ko'rish, haqiqiy muammolarni hal qilish va raqobat sharoitida tengdoshlari bilan hamkorlik qilish imkoniyatini beradi. Kodlash musobaqalarida qatnashish o'quvchilarning kodlash mahorati va ijodkorligini oshirishi mumkin.

Xulosa: Ushbu interfaol usullarni informatika ta'limiga integratsiyalash orqali o'qituvchilar o'quvchilarda amaliy ko'nikmalar, tanqidiy fikrlash qobiliyatlari va texnologiyaga ishtiyoqni rivojlantirishga yordam beradigan dinamik va qiziqarli o'quv tajribalarini yaratishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. "Axborot texnologiyalari sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish to'g'risida". "Qishloq hayoti" gazetasi 03.06.05 y.
2. Farberman. B.L. "Ilg'or pedagogik texnologiyalar". T: 2001 y.
3. Azizzodjaeva N.N. Pedagogicheskie tehnologii i pedagogicheskoe masterstvo. Ucheb.posobie.- Toshkent. TDPU 2003.
4. Informatika o'qituvchisi Xaytullayeva Nafisa Sahobiddinova blogi.
5. O'quv jarayonida ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llash yo'llari. Uslubiy qo'llanma. Akademik S.S.G'ulomov umumiy rahbarligi ostida. – T.; TDIU 2005.
6. Ismatilla Isoqov, Sindorqul Ibragimovich Qulmamatov. "Informatikani o'qitishda innovatsion texnologiyalar". Ma'ruza matnlari